

Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri kattaa perustietojen haun prosessien ja järjestelmien käyttöön ja tietovarantoa hallinnoivan organisaation ulkopuolelta tehtävät tietojen päivitykset tietovarantoon. Lisäksi viitearkkitehtuuri ottaa kantaa siihen, millaisilla ratkaisuilla tietovarantojen sisältämien tietojen jakelu ja käyttöön tarjoaminen tulee järjestää, jotta tiedot ovat yhteneväisellä tavalla ydintoimintojen prosessien ja tietojärjestelmien hyödynnettävissä.

Olen edellä yrittänyt kuvata eräitä julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuriin vaikuttavia osa-alueita, joilla on tänä päivänä ja erityisesti tulevaisuudessa olennainen ohjaava merkitys, kun maanmittausalamme toimintoja, palveluja ja prosesseja kehitetään. Olemme yhä enemmän mukana maailmassa, jossa kietoudumme syvälle toistemme rakenteisiin, toimintoihin, palveluketjuihin. Oman toiminnan kehittäminen ilman niiden huomioon ottamista on mahdotonta. Tämä vaatii mm. Maanmittauslaitokselta ja sen henkilökunnalta entistä tiiviimpää osallistumista yhteisiin kehittämishankkeisiin. Se, mikä koskee Maanmittauslaitosta, koskee myös muita alan toimijoita. Vaikka olen kuvannut edellä julkiselle hallinnolle asetettuja vaateita, koskettavat samat vaatteet alamme yksityistä sektoria omalta osaltaan.

Maanmittauslaitos on laatinut oman kokonaisarkkitehtuurityönsä toimeenpanosuunnitelman vuosille 2015–16. Maa- ja metsätalousministeriön kanssa on sovittu, että MML:n kokonaisarkkitehtuurin nykytilan kuvaus tehdään valmiiksi ja käynnistetään strategisesti tärkeiden arkkitehtuurikohteiden tavoitekuvausten määrittely. Työ on jo varsin pitkällä ja kuvaus tehdään JHS 179-mallin mukaisesti. (kokonaisarkkitehtuuri@maanmittauslaitos.fi)

Miksi sitten tällaista vaativaa ja monimutkaistakin yhteentoimivuustyötä tehdään? Kyllähän tässäkin on kysymys ensisijaisesti päällekkäisen työn välttämisestä ja sitä kautta kustannussäästöjen aikaansaamisesta. Keinoista, joilla saadaan enemmän aikaiseksi vähemmällä.

MATTI HOLOPAINEN

TUOKO UUSI HALLITUS oikeudenmukaisuutta kuntien ja valtion väliseen yhteistyöhön?

KUNNAT JA VALTIO vastaavat julkishallinnon vastuulla olevista palveluista. Palveluiden rahoittamiseen kerätään veroja ja maksuja. Kaikki ovat yhtä mieltä, että suomalaisen yhteiskunnan kestävyysvajeen keskeinen aiheuttaja ovat kunnille lainsäädännöllä asetetut raskaat vastuut, jotka pakottavat kuntia nostamaan verotusta ja palvelumaksuja. Viime hallitus linjasi, että kunnille ei tule asettaa uusia lakiin perustuvia tehtäviä mikäli valtio ei osoita niihin rahoitusta. Jos kunnille tulee uusi vastuu, valtion tulee rahoittaa se keräämällä lisää valtionveroa tai maksuja, poistaa kunnilta olemassa olevia vastuita tai tehostamalla valtion omaa toimintaa vastaavasti. Näistä ainoita kestäviä vaihtoehtoja ovat kunnan muiden vastuiden karsiminen tai valtion oman toiminnan tehostaminen ja säästyneiden resurssien ohjaaminen kunnille uusien vastuiden kustannusten kattamiseen.

Kuntien oikeudenmukaisuudentajua koettelee pahiten toimintamalli, jossa kuntien työn tulokset myydään markkinoille, mutta tulot ohjataan valtion toiminnan kustannusten katteeksi. Oikein olisi, että se kuka tekee työt, sille kuuluvat myös työn hedelmät.

Toimiva esimerkki kuntien ja valtion yhteistyöstä on Kiinteistötietojärjestelmä. Kunnat ja valtio tekevät yhdessä työtä ja jakavat tuloja käytettyjen resurssien suhteessa. Tuloksena toimivat ja laadukkaat palvelut, joilla on kestävä rahoitus.

Päinvastainen esimerkki on Väestötietojärjestelmän osana rakennus- ja huoneistotietopalvelu. Järjestelmää ja toimintamallia on uudistettu yhteistyössä. Myös kunnat ovat investoineet omiin tietojärjestelmiinsä valtakunnallisen järjestelmän ja palvelun toimivuuden ja laadun parantamiseksi miljoonia. Uudistuksen myötä valtionhallinnon, maistraattien työtä siirtyy kunnille ja valtion resursseja säästyy. Kunnat toimittavat tuottamansa ja ylläpitämänsä tiedot valtiolle omalla kustannuksellaan. Valtio myy tiedot markkinoille omaan lukuunsa.

Kunnat ovat esittäneet valtiolle edellisen hallituksen linjauksiin perustuen kunnille kustannusten kompensointia joko kertakorvauksena investoinneista tai tietopalvelutulojen jakamista kuntien ja valtion kesken. Ratkaisua ei ole löytynyt.

Ottaako uusi hallitus tehtäväkseen korjata tehtyjä virheitä ja tuoda oikeudenmukaisuutta kuntien ja valtion väliseen vastuiden ja resurssien jakamiseen?

Kirjoittaja on kehittämisspällikkö Suomen Kuntaliitossa.
matti.holopainen@kuntaliitto.fi